

Nr. 102. ENKLE LÅTEREDSKAPER

Norsk etnologisk gransking har samlet inn et verdifullt materiale om norske folkemusikkinstrumenter, og dette er nå under bearbeidelse. Det viser seg imidlertid å være visse huller som vi gjerne skulle ha fylt. Først og fremst gjelder det gruppen av helt primitive låteredskaper. Det er redskaper som i gammel tid ofte ble laget til praktisk eller magisk bruk, men som i senere tider ofte er blitt oppfattet som leketøy for barn. Det er gjerne meget enkle saker, laget av halmstrå, trepinner, bark, barkhylser, ben, plantestengler, blomster, blader, neverbiter, fiskehoder eller liknende saker, og vel å merke laget i den bestemte hensikt å frembringe låt eller larm på. (Klare toner, hvining, smell, skraping, rasping, tromming o.s.v.)

Kjenner De noen slike instrumenter? Vi vil da gjerne ha følgende opplysninger om hvert av dem:

1. Instrumentets navn på Deres hjemsted.
2. Materiale, fremstillingsmåte, utseende. (Om mulig tegning. Det aller fineste er selvsagt om enkelte av gjenstandene kunne lages og sendes til oss.)
3. Beskrivelse av låten og hvordan den frembringes.
4. Hensikten med låtingen (for eksempel skremme, lokke, skaffe regn, eller bare for moro).
5. Tegn som tyder på at instrumentet har vært lenge kjent på Deres hjemsted.

For å hjelpe på hukommelsen, sender vi med en liste over navn på slike saker. De fleste gjenstander har flere navn (dialektvarianter). Lista inneholder derfor mange flere navn enn det er gjenstander til. Likevel er det høyst sannsynlig at det finns både navn og gjenstander som vi ikke kjenner og som derfor ikke er kommet med på lista.

Fløydre
Flipe
Finnflerre
Gauk
Geitskyrpe
Halmfløyte
Haukpipe
Svirrfløyte
Tvitt
Jagesvepe
Plistreblokk
Skreme
Rangle
Slurpe
Skratl
Åkerlåde
Skorospel
Åkerpipe
Sløkepipa
Klikkor
Halmpipe
Lokkefløyte
Kolasmell
Gokkelur
Notatut
Fisert
Skvipt
Steikpipe
Låtepipe
Klekkerta
Raddefele
Blisterpipe
Grasflyte
Neverspit
Harle
Hurre
Oksehue
Snorlebein

Neverflis
Plistre
Pipelåde
Istervipipe
Komse
Leirgauk
Seljefløyte
Smelle
Never
Skoglur
Måsepipe
Neverspel
Smellerta
Stut
Trompeise
Pruppert
Hjarp
Skrike
Piste
Fuglapipa
Smellstikker
Dåpipe
Gråtarunge
Sjeldre
Lydpipe
Skorrofele
Lådlarelåde
Bjynnstut
Snorlenådå
Sildenyne
Trummestikker
Skyrpe
Snurre
Neverlapp
Raunepipe
Hesteskrelle
Kornpipe
Nune
Buklekkje
Ropert
Langfløyte